

De stemming van 17 november 2013

De peiling van deze week laat wederom weinig verschillingen zien. PVV en SP halen 1 zetel minder dan de vorige week en Partij voor de Dieren en 50PLUS 1 zetel erbij. In onze analyse vandaag gaan we dieper in op de onderwerpen "gemeenteraadsverkiezingen" en "Europa".

<i>in zetels Tweede Kamer</i>	TK2012	10-11-2013	17-11-2013	Versch. vorige week	Versch. 2e Kamer
VVD	41	20	20		-21
PvdA	38	13	13		-25
PVV	15	31	30	-1	15
SP	15	24	23	-1	8
CDA	13	16	16		3
D66	12	23	23		11
ChristenUnie	5	7	7		2
Groen Links	4	6	6		2
SGP	3	4	4		1
Partij voor de Dieren	2	3	4	1	2
50PLUS	2	3	4	1	2
Andere partij					
Totaal	150	150	150		
VVD+PvdA	79	33	33		-46
VVD+PvdA+D66+ChristenUnie+ SGP	99	67	67		-32

Zoals vorige week al was aangegeven kunnen de uitslagen van de tussentijdse verkiezingen van afgelopen woensdag niet landelijk geïnterpreteerd worden. Wel geeft het een indicatie van de belangrijkste componenten van de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen half maart 2014. Dat wordt gedaan aan de hand van de uitslag in de nieuwe samengestelde gemeente Alphen aan de Rijn. In die gemeente deed de SP wel mee, terwijl dat in de drie Friese gemeenten niet zo was.

<i>Verkiezingsuitslagen Alphen a.d Rijn + Boskoop +Rijnwoude</i>	TK2012	GR2010	GR2013	Versch. GR2013 GR2010	Versch. TK2012
<i>Aantal opgekomen kiezers</i>	62428	44258	33698	-10560	-28730
<i>Opkomst</i>	77%	54%	40%	-14%	-37%
VVD	26%	22%	12%	-10%	-14%
PvdA	16%	13%	10%	-3%	-6%
SP	8%	5%	8%	3%	
CDA	14%	17%	18%	1%	4%
D66	7%	12%	10%	-2%	3%
ChristenUnie+SGP	6%	10%	12%	2%	6%
Groen Links	6%	7%	7%		1%
PVV	14%				
Anders	3%				
Lokaal		14%	23%	9%	23%

Drie factoren spelen een belangrijke rol bij het interpreteren van de uitslag van de tussentijdse gemeenteraadsverkiezingen:

- De opkomst was bijna de helft van die van de Tweede Kamerverkiezingen in september 2012 en ook nog 10 tot 14% lager dan bij de vorige gemeenteraadsverkiezingen. Normaliter is die opkomst bij tussentijdse verkiezingen lager dan als het normale gemeenteraadsverkiezingen zijn, maar dit keer was het verval groter. Dat hangt mede samen met het feit dat meer kiezers dan ooit t.a.v. de landelijke partijen niet weten op welke partij te stemmen, waardoor men eerder thuis blijft.
- Er is een groot verschil in deelnemende partijen, zowel tussen de verschillende gemeenten als met die van de Tweede Kamerverkiezingen. De PVV deed in geen enkele gemeente mee en de SP alleen in Alphen aan de Rijn. In iedere gemeente deden een of meer lokale partijen mee, die niet meededen aan de landelijke verkiezingen. Dat maakt de vergelijking met de landelijke verkiezingen eigenlijk onmogelijk.
- De uitslag werd -terecht- alleen vergeleken met de uitslag van de Gemeenteraadsverkiezingen van maart 2010 en niet met die van de Tweede Kamerverkiezingen in september 2012. Voor zowel VVD als PvdA geldt dat in heel Nederland de uitslag bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2012 -fors- hoger was dan bij de Gemeenteraadsverkiezingen.

Deze combinatie van factoren maakt vergelijkingen met landelijke uitslagen dus zeer problematisch. Alleen in Alphen zijn er 10.000 mensen minder opgekomen dan 4 jaar geleden bij de Gemeenteraadsverkiezingen en bijna 30.000 minder dan bij de Tweede Kamerverkiezingen. De ervaring is dat deze mensen geen goede afspiegeling zijn van de kiezers die wel opkomen. Relatief minder jongeren, relatief minder laag opgeleiden komen dan op. Partijen als CDA, ChristenUnie en SGP profiteren van een lage opkomst en SP en PVV hebben er de meeste last van.

En door het feit dat de PVV niet meedoet (en de SP ook in veel gemeenten niet) blijven deze kiezers thuis of als ze stemmen dan doen ze dat vooral lokaal. Per saldo betekent het dat de overige partijen hoger scoren dan als deze kiezers wel op die partijen hadden kunnen stemmen.

Mochten de electorale verhoudingen in de komende 4 maanden niet ingrijpend veranderen dan wijst deze tussentijdse uitslag op de volgende trends bij de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2014.

- een duidelijk lagere opkomst dan de reeds lage score van 54% van 2010.
- een winst van lokale partijen (in specifieke gemeenten kan dat heel fors zijn)
- een fors verlies van de VVD
- daar waar de SP wel meedoet zal de PvdA duidelijk verliezen, waar er geen concurrentie van links is zal het vorige verkiezingsresultaat in de gemeenten haalbaar zijn.
- het CDA zal, zeker als de opkomst laag is, in de buurt van de uitslag van de vorige gemeenteraadsverkiezingen eindigen.
- wat de andere partijen betreft zal het meer van de lokale omstandigheden afhangen (met name welke partijen wel of niet meedoen).

De afgelopen week werd ook het onderwerp "verkiezingen voor het Europees Parlement" actueel door het bezoek van Marine Le Pen aan Geert Wilders. Hieronder de reactie van de kiezers op die ontmoeting:

Hoe reageert u op het voornemen van Geert Wilders om met Marine Le Pen te gaan samenwerken?

verticaal gepercenteerd naar	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2012						
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	*50PLUS
Positief	27%	81%	33%	10%	6%	15%	19%	21%
Neutraal	26%	15%	35%	25%	18%	17%	31%	49%
Negatief	41%	2%	27%	55%	72%	61%	43%	30%
Weet niet/geen antwoord	6%	2%	5%	10%	5%	7%	7%	0%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Neemt door deze samenwerking uw kans toe of af dat u PVV gaat stemmen bij de verkiezingen voor het Europees Parlement?

verticaal gepercenteerd naar	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2012						
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	*50PLUS
Kans was nul en blijft nul	47%	0%	37%	59%	81%	63%	53%	38%
Kans neemt toe	13%	35%	16%	3%	1%	10%	7%	22%
Kans neemt af	7%	3%	7%	12%	4%	5%	6%	5%
Kans blijft hetzelfde	31%	61%	37%	24%	14%	22%	32%	31%
Weet niet/geen antwoord	2%	2%	3%	1%	1%	1%	2%	3%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Daaruit blijkt dat de kiezers en potentiële kiezers van de PVV deze ontmoeting per saldo eerder positief dan negatief beoordelen.

Ook zijn er een aantal vragen herhaald die in 2005 en 2011 zijn gesteld over de EU en de euro. En daarbij zijn er een aantal interessante trends te ontdekken als de antwoorden vergeleken worden van de kiezers van de afzonderlijke partijen. Niet alleen zien we dan dat de PVV-kiezers steeds uitgesprokener worden, maar dat de kiezers van de VVD sceptischer aan het worden zijn ten opzichte van de EU.

¹ - zie volgende pagina

	Allen	Stemgedrag voorgaande Tweede Kamerverkiezing					
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP
De EU moet uiteindelijk één land worden							
<i>mee eens (2005)</i>	18%	13%	30%	28%	14%	12%	5%
<i>mee eens (2011)</i>	17%	4%	17%	10%	34%	25%	10%
mee eens (2013)	13%	3%	11%	21%	26%	16%	6%
Het zou beter zijn als Nederland zich uit de EU terugtrekt.							
<i>mee eens (2005)</i>	22%	57%	23%	21%	10%	18%	26%
<i>mee eens (2011)</i>	25%	63%	17%	8%	3%	20%	38%
mee eens (2013)	29%	84%	25%	4%	4%	21%	39%
De EU heeft een duidelijke bijdrage geleverd aan de economische groei van Nederland.							
<i>mee eens (2005)</i>	37%	17%	44%	52%	58%	40%	21%
<i>mee eens (2011)</i>	51%	12%	59%	68%	79%	63%	31%
mee eens (2013)	40%	6%	42%	75%	74%	45%	19%
De EU heeft er mede voor gezorgd dat er minder oorlog is in Europa.							
<i>mee eens (2005)</i>	50%	25%	45%	71%	61%	54%	39%
<i>mee eens (2011)</i>	52%	28%	52%	61%	84%	60%	35%
mee eens (2013)	53%	14%	50%	87%	81%	63%	37%
We hadden nooit de gulden moeten opgeven							
<i>mee eens (2011)</i>	49%	86%	46%	33%	12%	37%	67%
mee eens (2013)	50%	94%	45%	28%	17%	43%	71%

In totaal zijn de verschuivingen dus beperkt, maar per partij zien we een aantal tegengestelde trends, zoals uit de onderstaande twee tabellen blijkt.

Als u alles overziet bent u dan positief, neutraal of negatief over het feit dat Nederland deel uitmaakt van de Europese Unie?

<i>verticaal geperceenteerd naar</i>	Allen	Stemgedrag voorgaande Tweede Kamerverkiezing					
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP
<i>Positief 2011</i>	44%	6%	45%	66%	78%	54%	19%
Positief 2013	42%	1%	41%	75%	82%	54%	18%
<i>Neutraal 2011</i>	27%	26%	31%	22%	15%	24%	37%
Neutraal 2013	24%	15%	27%	20%	13%	22%	35%
<i>Negatief 2011</i>	30%	68%	24%	12%	7%	22%	44%
Negatief 2013	34%	84%	33%	5%	5%	24%	47%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Kiezers van PVV en VVD staan dus per saldo negatiever tegenover de EU, terwijl dat bij de andere kiezers niet het geval is.

Denkt u dat Nederland er economisch beter of slechter voor had gestaan als we destijds de euro niet hadden gekregen?

<i>verticaal geperceenteerd naar</i>		Stemgedrag Tweede Kamer 2010/2012					
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP
<i>Beter 2011</i>	44%	73%	45%	43%	15%	29%	57%
Beter 2013	49%	90%	47%	29%	18%	36%	67%
<i>Hetzelfde 2011</i>	20%	13%	23%	17%	24%	26%	24%
Hetzelfde 2013	17%	5%	21%	19%	18%	23%	14%
<i>Slechter 2011</i>	25%	7%	29%	32%	53%	30%	8%
Slechter 2013	22%	2%	23%	36%	55%	30%	9%
<i>Weet niet/geen antwoord 2011</i>	11%	7%	3%	9%	8%	15%	12%
Weet niet/geen antwoord 2013	11%	4%	10%	16%	9%	11%	11%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

De crisis en de bezuinigingen hebben de antwoorden op deze laatste vraag wel duidelijk beïnvloed. Zeker als we die per partij bekijken. (Daarbij dient ook mee in beschouwing genomen te worden dat de groep VVD+PvdA kiezers in 2012 beduidend groter was dan in 2010).